

Rabbi Hershel Taub

230 Mountainview Dr. #201

Monroe, NY 10950

(845) 783-8574

תורה צבי טרייב

אב"ד ור"מ

עץ פרי ד'בעהוץ

קרית יואל יע"א

בס"ד

שלו' רב לאוהבי תורתך ובתוכם ידידי הרה"ג הזוכה ומזכה הרבים באופן נפלא,

הולך בדרכי אביו הרה"ח המפורסם מו"ה שלו' ז"ל,

ה"ה מו"ה אברהם לויפער שליט"א אבד"ק דאראג יצ"ו

קבלתי מכתבך במה שעורר מעכ"ת שליט"א שאחד מבית השחיטות התחילו לשחוט עופות חדשים שלא שחטו אותם מעולם, ומודיע לגדולי הרבנים שיחליטו הלכה למעשה האידך לפסוק לרבים.

ראשית כל באתי לחזק מעכ"ת שליט"א שימשיך עבודתו בזה, שיש צבור גדול, ובתוכם גדולי הרבנים שליט"א, שמחים לראות שמעכ"ת מעורר ברבים על ענינים שכואב לבם, ואין ביכולתם מחמת סיבות שונות להרים קולם להודיע חוות דעתם, ואשריכם שזכיתם לכך, לברר הדברים על אמיתתן, ובעט סופר ובגבורת כח לפרסם בשער בת רבים את דעתכם דעת תורה.

וידוע אני שיש אנשים שמבטלין עבודתך, אולם תדע דהכלל הוא דדבר חשוב לא בטיל, וזה הוא אף כשיש שיעור שיכול לבטלו, אבל בזה, המבטלים הם מיעוטים, ורובא דמינכרא מחשיבים עבודתכם.

*

והנה על של עכשיו באתי אודות עופות החדשים שהתחילו לשחוט, ואחרי שמעכ"ת פרסם הדברים, עשו מכתב מהשוחטים בלי אסיפת הרבנים הבקאים שידונו בזה, ואף שאין לי בקיאות בפרטי ענינים להגיד חוות דעתי בזה, אבל מאוד נשתוממתי לראות האידך בירור של דבר חמור הכריעו באופן זה, דבר שגדולי עולם כשדנו על כשל זה דנו בכובד ראש, ויש מהגדולים שלא רצו לשמוע אפי' אם הם דומים או לא, ולא רצו לקבל עוף חדש כלל, ואף לא רצו לסמוך בקל על עדותיו שהעידו מרחוק מקום ששם אוכלין עוף זה כמה דורות, וזה שהעוף דומה לא קבלו כלל, ואף הגדולים שעיוני בדומים, עיינו לא רק על מראיתם ותבניתם אם הם דומים או לא, אלא אף מהותם וקולם ואופן פריחתם וקפיצתם, ואופן ששטין על המים, כמ"ש בדברי יחזקאל, ואף בשנויים שבגוף העוף הם לפעמים קטנים מאוד, אשר השוחט אף הכי גדול וחשוב לא היה מכירו כי מילתא דלא רמי אנפשיה, כגון הני שמעכ"ת מונה בשם הפוסקים, וכש"כ להתחיל לשחוט עוף חדש מטעם שדומה להעופות הכשרים.

ודבר ברור שכדי לברר דברים דקים כאלו אין לסמוך על מראית עין של שוחטים אף שהם יראים ושלימים, ואין לפקפק על אמיתות דבריהם שהם מפורסמים ליראי ד' מרבים, אבל לברר על עוף אם הם דומים ממש לעופות

שהם רגילים לשחוט, או שהוא רק נדמה ועדיין יש בו שינויים, צריכי בירורים הרבה יותר ממה שהוא לפי ראות עיני השוחטים, וכמו שמביא הש"ך בשם מהרי"ל אין להעמיד שום מסורה אלא עפ"י חכם גדול ונאמן שידוע שאינו מעיד בדדמי, כמו שהעתיק מעכ"ת במכתבו.

ומה לנו יותר שכל הגדולים של דורות הקודמים שפלפלו ופקפקו בענינים כאלו לא הביאו רא' מהשוחטים, אשר לפום ריהטא היה הם שעוסקים כל הימים בהעופות, הי' צריכין להיות עדות ראשונים על זה, אבל ברור אשר עדותן שלהם לא סגי, ובפרט ששמענו מהם שאמרו שהשינוי הוא דבר מיעוט מאוד, ע"ז להכריע מהו שינוי מיעוט או אם הוא גדול אין בידם להכריע, רק ע"י מורי הוראה מובהקים ובקיאים בענין זה.

ואף אם יבוא לפנינו עוף חדש, ויתברר בבירור גמור ע"י הרבנים הבקיאים בעופות, שיש לו מסורה, לא סגי בזה שישים חותם עליו בשם איזה וועד הכשרות, אלא צריכין להודיע לרבים בשם הרבנים שעסקו בזה, כדי שלא יהא נראה כשתי תורות ח"ו.

*

והנה העתקתי לעצמי לשונות של גדולי הפוסקים בענין זה, ואף שמעכ"ת מסתמא ראו בתשובתם, ואף קצתם נרשם במכתבכם, מ"מ חשבתי שכדאי להעתיק לשונם, כדי שיהא לפנינו לשונם לראות, לא רק הכרעתם אלא עד היכן הי' חמור בעינם דבר זה.

והנה בשו"ת אבני צדק (יו"ד סי' כ"ט), מביא לשון או"ה שכת' וז"ל, הרי לך דאע"ג דאנו רואין בו כל סימני טהרה אפי' הכי הוא "טמא", לכן אין להתיר שום עוף על סימנים רק במסורות ע"כ. ועי"ש שמביא הפלתי באיזה אווז היינו שיש לו עוד סימנים חרטומו רחב וכף רגלו רחבה, ואף עם סימנים אלו כת' האבני צדק שהדרכי משה, ורמ"א מביאו בשו"ע, לא התירו רק במסורת, ועי"ש שדן בהכלים שנתבשלו בהם מה דינם.

ובשו"ת דברי חיים (יו"ד ח"ב סי' מ"ה) דן מעופות חדשים שבאו, ושפך חמתו על רב אחד שרצה להקל בו, וכת' ע"ז הדברי חיים בתוכ"ד וז"ל, ולכן לפלפל בזה נגד דעת הרמ"א (סי' פ"ב סעיף ג') הוא למותר, ואפילו יבא אליהו אין שומעין לו נגד המנהג כמבואר בגמרא (יבמות ק"ב ע"א) ולכן בודאי אין נאכל שום עוף בלא מסורה וכו', והעושה נגד זה אוכל ממש עוף טמא. עוד כתב הדברי חיים שם, ומה שרצה לומר דהרמ"א ז"ל מודה בשכן ונדמה (חולין ס"ה ע"א), תמוה לי וכו', ולכן יטול מה שחידש, ובלא מסורה לא נאכל שום עוף, ובפרט מי הגיד לו בנבואה שהוא דומה לתרנגולים שלנו, אדרבא לפי מה שראיתם בגלילותינו רחוקים המה מתרנגולים שלנו בקומתן ובצורתן, ומעט אשר דומים לתרנגולים שלנו וכו' אין רא'י, ואחר שמפלפל שם (שכת' הד"ח עצמו שהוא פלפול של הבל רק רצה להשיב על ראיות השואל) מסיק, ולכן לדינא ודאי אסור לאכלם בלי מסורה, ואפילו כל גאוני דורינו יכשירו האוכל אותם אוכל טריפה.

ועי"ש שמסיים אודות עוף אחר שכת' שזה כמה שנים אשר נגידי עירנו ההולכים בבתי השרים וכו' והנה במשך הזמן התחילו לרבות העופות הללו ולא התרתים מטעם הנ"ל, ולאחר ב' וג' שנים איקלעו לאתרין שני אנשים חשובים ממדינת פולין הדרים כעת בארץ הקדושה, והמה ניכרים בקהילתנו שהמה בעלי תורה ויראה וחשובים

למאד בארץ מגורותם, והמה העידו לפני שמוזה האי שהביאו למדינתנו כנ"ל מזה האי הסמוך לארץ הקדושה מביאין לארץ הקדושה אותן העופות ונאכלין שם על פי מסורה מכמה מאות שנים, אולי עוד בימי התנאים, ועל פי זה אין שום חשש כלל לכולי עלמא והתרתו להם, ועכ"ז סיים שם אך בביתו נזהרים מלאכלם בלי נדר ע"כ. הרי רואין שלא רצה לסמוך על זה שהם דומים לפי ראות עין, ואף על מסורה ממרחק לא רצה לסמוך, אלא ע"י אנשים חשובים מאוד כמו שמפרט, ואף עליהם סמך שזה העוף יש לו מסורה, ולא שזה הם דומים.

וכן בספה"ק דברי יחזקאל כ' וז"ל, ומי הוא בדור אחרון שיפסוק לשנות מדברי רמ"א חלילה, ואם ירצה להתיר שאין זה שינוי מה שהם גדולים הרבה מאותם שאנו אוכלין עד עתה, גם זה טעות, כי גמרא מפורשת בפרק אלו טריפות דהרבה עופות יש "שדומין" לטהורים רק שהם "בשינוי קטן" וטמאים הם וכו', וז"ל רש"י כלום מכירין שלא יהא אחד דומה לזה והוא טמא עכ"ל, הרי דיש "טמא שדומה לטהור" ע"כ צריך שיהי' "בלי שום שינוי" שיהי' פשוט לכל שזה הוא העוף הנאכל, ולדעתי שזה כוונת המחבר בסי' פ"ב שכת' בזה"ל, והוא שיהי' דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ולכאור' שפת יתר הוא וכו', אלא ודאי כוונתו הוא לבאר דלא מקרי מסורת רק אם אין שינוי, ודבר פשוט לכל רואה העוף, שזה הוא העוף הנאכל מקודם, אבל אם אין מורגלין בעוף כזה אין זה מסורת וכו'.

ע"כ לפענ"ד אין לסמוך על המתירין נגד דעת רמ"א, וחלילה לשנות, ויאמרו נא המתירין מאי הפרש יש בין בר אווזות שכל ישראל פורשין מהן ובין אותן שאנו אוכלין רק וכו', הגם דהכרתי ופילתי מאריך בהיתרם, אבל קבלו ישראל דעת הצמח צדק שאוסר אותם, ושלא לזוז מדברי רמ"א "שלא לסמוך על שום סימן רק במסורת ברורה".

וכע"ז זה כת' בתשו' סי' כ', ובתורה"ק כת', נראה שזה כוונת המחבר אם יבא עוף חדש שיהי' ג"כ בתמונה זו, רק שעוף כזה לא הי' מקודם באותו מקום, כמו אלו שגדולין כאלו לא אכלנו מקודם, אין המסורה של מין המצוי מועיל, ועי"ש שמביא עוד שינויים אשר א"א לראותם בסתם בדיקה, כגון האידם קופצים, האידם הם שמים, אבל כ"ז כת' ליתר שאת, דקודם שמביא אפי' הנך שינויים, כתב שאין להתיר בלא מסורה עד שצריך להיות כתמונתם ממש.

וכ"כ כת' בתשובה אחרת סי' כ"א וז"ל, וזה הכלל כל עוד שאינו שוה לעופות שאנו אוכלין הגם שדומין להם בתמונתו "והשינוי מעט" אין אנו רשאין לאוכלן, עד שיהי' ידיעה שנאכלין במקום שיש בני תורה ויראי שמים.

ואף בשו"ת מנחת יצחק ח"ב יש לו אריכות בביאור הדברי חיים הנ"ל ועוד, ומסיק שם לעשות הכרעה מדברי הדברי חיים וז"ל בתוכ"ד, והיינו דמין ז"ל למד וכו' דלא נסמוך כהיום הזה אף בשוכן ונדמה עם הטהורים, וממילא ש"מ כיון דכף וחרטום רחבים לא מהני, וגם שוכן ודומה לא מהני אף בצירוף הג' סימנים, א"כ הרי חזינן דלא רצו לסמוך על שום צד להתירא זולת המסורת.

ובעיקר הדין אי יש לסמוך על שהם דומים הוא מבוכה גדולה, וכמו שציין הדרכי תשובה הטוב טעם ודעת מר' שלמה קלוגער זצ"ל, ומהר"ם שיק, ובית יצחק, שכתבהו דלדינא אין לסמוך ע"ז להתיר, כיון דבמוש"ע לא נזכר, דאף שהרמב"ם מביאו, הוא רק להחמיר דבשכך ונדמה לטמאים טמא, אבל להקל דבשכך ונדמה לטהור טהור לא כת' כלל, ע"כ אין לסמוך ע"כ, יעו"ש.

היוצא לנו מדבריהם הוא, דגדולי הפוסקים אשר אנו הולכים עפ"י דבריהם ופסקיהם לא רצו לסמוך על נדמה, ואף אותם הפוסקים שסמכו על נדמה מ"מ צריכים להיות דומים ממש, וחשו אף על שינוי קמנה.

ע"כ עוף החדש שהובא מחדש, צריכין לדון בזה גדולי הרבנים הבקאים במסורת העופות, ולא נשמע כזאת לשחוט עוף חדש ע"י שאלת השוחטים בלבד, ודבר פשוט שהירא וחרד לדבר ד' לא יאכלו אותם.

וכגון דא צריך למודעי שדברינו נאמרים על העוף החדש שהראו להשוחטים, וכש"כ שאר העופות ששחטו שם שהם נראים משונים, כמו שרואים בהתמונות, דבר פשוט שלא לאכלם, עד שידונו בזה הרבנים הבקאים במסורת העופות ויפרסמו חוות דעתם דעת תורתנו הקדושה.

ואסיים במה דאפתח הנני בזה להחזיק טיבותא למעכ"ת על שמעורר, ובוזה נעשה התעוררות לעיין בדבר החדש איכותו וכשרותו ומהותו, וד"ל.

ואחתום בברכה שיזכה מעכ"ת שליט"א להמשיך בעבודת הקודש, בבריאות השלימות, ולסייעתא דשמיא, ובתפלה לאל בורא עולם שילכו בדרך מסורת אבותינו ורבתינו הק' זי"ע, ולהתרוממות קרן התורה וישראל בביאת משיח צדקינו בב"א.

יום ג' לסדר בקר ויודע ה' את אשר לו, ער"ח תמוז תשפ"ב
הק' ארי' צבי מויב